

REDACTIONELE COMMENTAAR

DE Z.G. TANDHEELKUNDIGE INRICHTINGEN EN DE TWEDE KAMER

Over het wetsontwerp tot bestrijding van ongewenste praktijken bij zogenaamde tandheelkundige inrichtingen is, na de beschouwing in ons laatste nummer, het voorlopig verslag van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid verschenen.

Het algemeen gedeelte der daarin vervatte opmerkingen begint met de verklaring, dat de indiening van het onderhavige ontwerp van wet algemeen werd toegejuicht. Hetgeen in de Memorie van Toelichting aan het licht is gesteld omtrent de misstanden — zo gaat het verslag woordelijk verder — acht de Commissie onrustbarend, zowel uit een oogpunt van volksgezondheid als vanwege het feit dat praktijken als de gesignaleerde de goede naam van Nederland in het buitenland in opspraak dreigen te brengen. In dit verband werd opgemerkt dat ook uit België, zowel van de zijde der tandartsen als uit kringen van het ziekenfondswezen reeds klachten zijn vernomen.

Het gebeurt niet vaak dat de gevoelens der tandartsen, wanneer deze door bepaalde toestanden geweld wordt aangedaan, in de volksverteenwoordiging weerklank vinden. Dat zulks thans het geval is, kan niet anders dan een reden zijn tot bijzondere verheugenis, niet het minst omdat hieruit hoop kan worden geput dat in de Kamer bereidheid aanwezig is voor een radicale bestrijding van deze tot nu toe ongemeoid gelaten activiteiten.

Gelijk bekend, wil de regering hiertoe de inrichtingen onderwerpen aan een toezicht op het personeel dat daarin werkzaam is; bovendien is het artsen en tandartsen verboden werkzaam te zijn in een inrichting, die reclame maakt of zich aan enigerlei vorm van klantenwerving te buiten gaat. Niet minder dan dertien met name verboden vormen, waarin een en ander zou kunnen geschieden, worden in het betreffende wetsartikel genoemd, zodat men welhaast overtuigd zou worden van de onmogelijkheid voor de exploitanten om op het bestaan van hun inrichting de aandacht van het publiek te vestigen, resp. gevestigd te houden.

In voorafgaande beschouwingen hebben wij onze matige verwachtingen ten aanzien van de doeltreffendheid der ontworpen regeling niet verheeld, alleen reeds op grond van de overtuiging dat de betreffende ondernemers al hun vernuft en dat van hun bevoegde medewerkers en rechtskundige raadslieden in het geweer zullen brengen om de ondeugdelijke mazen op te sporen in het net dat hun schadelijke activiteit zal gaan omspannen. Dat deze hiaten er hoe dan ook zullen zijn en ten volle benut zullen worden om zo mogelijk optimale voortzetting van het bedrijf te verzekeren, zal wel niemand onzer betwijfelen.

Neemt men kennis van de opsomming der reclame- en werfmethoden

in het eerder genoemde wetsartikel, dan is dit het tableau van alles wat de praktijk op het stuk van niets ontziende klantenjacht heeft te zien gegeven. Te vertrouwen of te menen dat hiermede practisch ook alle verkapte reclame- of werfmogelijkheden zouden zijn uitgeput, doet naïevelijk tekort aan nog te verzinnen vormen die aan de hand van bovenbedoeld artikel niet als zodanig bewijsbaar zijn en welker hantering de exploitanten zich zeker niet zullen laten ontgaan.

Om zich enige indruk te vormen van wat te wachten kan staan, behoeft men slechts de bestaande methoden als uitgangspunt te nemen. Gelijk bekend wordt de werfmachinerie in gang gehouden onder het mom van een „Vereniging” waarvan de naam op rechterlijk bevel niet langer mocht worden gevoerd. Geen nood, een niet minder pakkende naam van verwante samenstelling en klank werd meteen in de plaats daarvan gelanceerd. In de nieuwste brochures, die in groten getale zijn verspreid, wordt het „lidmaatschap” kosteloos aangeboden. Volgens de „statuten” stelt deze vereniging zich bescheidenlijk ten doel een bepaalde narcosevorm bij tandextracties te propageren en in praktijk te brengen, waarbij zij dit doel „langs wettige weg” wil bereiken o.m. door brochures, circulaires en andere geschriften uit te geven, benevens spreekuren te houden tot het geven van inlichtingen. Tot nu toe wordt er in de pamfletten geen geheim van gemaakt dat de vereniging „werkt” in „de grootste en beste geoutilleerde kliniek van Nederland”, waarvan het adres evenmin wordt verzwegen. Men behoeft echter niet scherpzinnig te zijn om te verwachten dat na het in werking treden van de wet deze nauwe band tussen vereniging en kliniek onverwijd zal worden verbroken en de eerste spoorslags zal zijn verdwenen. Niemand kan echter beletten dat de in dit reclamebedrijf ervaren krachten gebruik blijven maken van de vrijheid van drukpers en het recht van vereniging en vergadering om op minder spectaculaire maar daarom nog niet minder efficiënte wijze het publiek te blijven bewerken. De naam der belanghebbende inrichting zal daarbij met de grootste behoedzaamheid worden gehanteerd, zodat het verband tussen de bedekte reclame en de belanghebbende inrichting in juridische zin niet te bewijzen zal zijn. Kan men dan met de wet in de hand tandartsen en geneeskundigen het werken gaan verbieden in een inrichting die zelf z.g. geen reclame maakt, maar waarvan de „speciale” behandelmethode om der wille van haar voortreffelijkheid door onbekenden onder de aandacht van het publiek wordt gebracht? Ook de exploitant treft niet het minste verwijt, hij weet immers van niets! Het enige wat hij gaat doen, is op gezette tijden in advertenties kennis geven van spreekuren, uitbreiding van spreekuren, gewijzigde spreekuren, herstelde spreekuren, zomede tal van andere zakelijke aangelegenheden waarvan de ondernemer meent het publiek vooral op de hoogte te moeten houden. Kortom er zal voortdurend een motief gezocht en gevonden worden om in zakelijke, reclame-vrije maar suggestieve bewoordingen het bestaan en de werkwijze der inrichting in de schijnwerper der publiciteit te plaatsen.

Vindt men deze veronderstelling bij wijze van voorbeeld, onwaar-

schijnlijk of te gezocht voor verwerkelijking wanneer na het in werking treden van de onderhavige wet de bakens radicaal moeten worden verzet? Het kan zijn, maar laat men zich verzekerd houden dat deze ondernemers dan wel andere en mogelijk listiger middelen zullen vinden om het voortbestaan van hun bedrijf veilig te stellen.

Nog op een ander aspect moge hier de aandacht worden gevestigd. Sinds enige tijd is de reclame der inrichtingen omgebogen in de richting van quasi populair-wetenschappelijke uiteenzettingen, teneinde aan de hand daarvan het publiek stormrijp te maken voor de als superieur bestempelde prothetische behandeling. Het zou weinig instemming vinden indien hier werd ingegaan op de bedriegelijkheid der in kleuren geïllustreerde „voorlichting”.

Wat echter uit een oogpunt van algemeen belang ontoelaatbaar moet worden geacht om de bedoelde reclame meerder reliëf te geven is de opzet om de officiële tandheelkunst verdacht te maken. Enerzijds door de opleiding als verouderd voor te stellen, daarnaast door de tandartsen te beschuldigen van onbekwaamheid en onwil om aan gerechtvaardigde bezwaren van hun prothese-patiënten tegemoet te komen.

In de Memorie van Antwoord herinnert de Minister, ten bewijze van betoonde ambtelijke activiteit, aan de tuchtrechterlijke veroordeling van aan inrichtingen werkzame tandartsen en artsen. Gelijk bekend, zijn deze (spaarzame) beslissingen dan geschied op grond van het feit dat zij zich hebben schuldig gemaakt aan handelingen, die het vertrouwen in de stand der tandartsen, resp. artsen ondermijnen. Wat voor deze personen derhalve een strafbaar feit betekent, kan straffeloos geschieden door personen die niet tot de stand der artsen, resp. tandartsen behoren. Het Medisch Tuchtrecht is niet van toepassing op de gesignaleerde inbreuk op wat als maatschappelijk belang wordt beschouwd: het handhaven van het vertrouwen als boven bedoeld.

Ook al zou een beroep op de burgerlijke rechter hier wellicht, zij het repressief, het kwaad kunnen bestrijden, dan nog zal zulks geen waarborg scheppen ten aanzien van gewijzigde vormen van verdachtmaking, waartegen dan telkens opnieuw zou moeten worden geageerd.

Wat wij met een en ander willen betogen, komt in het kort erop neer dat blijkens de niets ontziende mentaliteit der betreffende exploitanten, met een wettelijke bemoeilijking (wat in wezen de strekking van het wetsontwerp uitmaakt) het onomwonden door overheid en Kamer erkende maatschappelijke kwaad niet in de kern wordt aangetast en bijgevolg de praktijken dezer inrichtingen ondoeltreffend worden bestreden. Een regeling waarbij deze inrichtingen worden getolereerd loopt grote kans, ondanks het voorgeschreven toezicht op de daarin werkzame personen, de erkende gevaren voor de volksgezondheid niet, althans in onvoldoende omvang, af te wenden. Op het schadelijke karakter der inrichtingen werd te dezer plaatse herhaaldelijk het licht geworpen, maar hiertegen keert zich het wetsontwerp niet. Het kwaad kan ten hoogste iets ingeperkt worden. Of en in welke mate dit het geval zal zijn, zal de toekomst moeten uitwijzen.

Natuurlijk — zo werd in het vorige nummer geschreven — het gaat niet om kwesties van leven en dood, al mag geredelijk worden aangenomen dat bij de narcoses aan de lopende band zich heel wat bedenkelijke complicaties zullen voordoen, ook al worden deze niet ruchtbaar. Het gaat hier echter wèl om opzettelijke, stelselmatige gebitsverminderingen als noodzakelijke voorwaarde voor het prothesebedrijf, mutaties die in belangrijkheid niet ten achter staan bij het toebrengen van letsel aan andere delen van het lichaam (vingerkootjes b.v.) die ongetwijfeld veel meer tot de fantasie van het publiek — en de overheid — zouden spreken wanneer zulks ooit bedrijfsmatig zou plaats vinden.

Wil men daadwerkelijk de tandheelkundige volksgezondheid beveiligen tegen de bedrijfsmatige gebitsverminderingen die de grondslag dezer inrichtingen vormen, dan zou het bestaan ervan onmogelijk gemaakt dienen te worden.

In het Voorlopig Verslag wordt een vergunningstelsel de meest voor de hand liggende afweer geacht tegen de aan de kaak gestelde praktijken. Ook hierbij zal echter de doeltreffendheid van het systeem afhankelijk zijn van de gestrengheid zowel van de voorwaarden als van het toezicht. Uiteindelijk verleent elke officiële vergunning een zeker gezag, dat de ondernemers niet zullen nalaten in hun voordeel uit te buiten.

Uit een oogpunt van algemeen tandheelkundig belang kan geen wettelijke regeling als doeltreffend worden beschouwd, die — gelijk het onderhavige wetsontwerp — slechts het optreden naar buiten en niet het gebit-mutilerende karakter uit winstbejag aan banden wil leggen.

Men kan ten slotte de vraag opwerpen of het zedelijk verantwoord is de betreffende personen in hun bedrijf zodanig te belemmeren dat het bestaan ervan praktisch onmogelijk zou worden. Daarbij dient echter te worden bedacht dat de onscrupuleuze oogmerken en werkwijze — afgezien van de bedriegelijke reclame en de verwerpelijke werfmethoden — tandheelkundig als ontoelaatbaar moeten worden bestempeld. Ook mag zeker niet uit het oog worden verloren dat de bevoegde werknemers de veroordelende beslissingen van de medische tuchtrechter eenvoudig naast zich neer leggen en derhalve evenzeer als de exploitanten het recht hebben verbeurd op enige consideratie ten opzichte van hun materiële belangen.

Laat ons hopen dat de Kamer, die reeds blijk heeft gegeven van een open oog voor de misstanden, inhaerent aan het bedrijf der zogenaamde tandheelkundige inrichtingen, niet zal aarzelen om verder te gaan dan waartoe de Minister in het wetsontwerp zich bereid heeft getoond.

B.